

Prólogo

Xesús Alonso Montero

Formas de citación recomendadas

1 | Por referencia a esta publicación electrónica*

ALONSO MONTERO, XESÚS (2011 [1991]). “Prólogo”. En Fernando Bel Ortega, *Vida e obra de Francisco Añón*. A Coruña: Fundación Barrié de la Maza [sen paxinar]. Reedición en *poesiagalega.org*. *Arquivo de poéticas contemporáneas na cultura*.
<<http://www.poesiagalega.org/arquivo/ficha/f/1521>>.

2 | Por referencia á publicación orixinal

ALONSO MONTERO, XESÚS (1991). “Prólogo”. En Fernando Bel Ortega, *Vida e obra de Francisco Añón*. A Coruña: Fundación Barrié de la Maza [sen paxinar].

* Edición dispoñíbel desde o 7 de decembro de 2011 a partir dalgunha das tres vías seguintes: 1) arquivo facilitado polo autor/a ou editor/a, 2) documento existente en repositorios institucionais de acceso público, 3) copia dixitalizada polo equipo de *poesiagalega.org* coas autorizacións pertinentes cando así o demanda a lexislación sobre dereitos de autor. En relación coa primeira alternativa, podería haber diferenzas, xurdidas xa durante o proceso de edición orixinal, entre este texto en pdf e o realmente publicado no seu día. O GAAP e o equipo do proxecto agradecen a colaboración de autores e editores.

PRÓLOGO

[AO LIBRO DE FERNANDO BEL ORTEGA *VIDA E OBRA DE FRANCISCO AÑÓN*, 1991]

Xesús Alonso Montero

I

Hai ben anos que son un devoto de Añón: do home Francisco Añón, dos seus xestos cívicos e dalgúns dos seus versos. Trátase, sen dúbida, dunha biografía na que non sempre son os versos os que máis importan. De feito, os seus poemas, aínda os mellores, non conteñen, a sustancia relevadora e o xeito formal que caracterizan a obra das tres grandes voces poéticas do noso Dezanove.

Dito doutra maneira, Francisco Añón non pasa de ser unha voz menor no mapa da poesía galega dese século. Non se chama Rosalía, nin Curros, nin Pondal, pero pertence a ese universo de voces no que, aquí e alí, abrolla a calidade dun poeta de certo. Por outra parte, o caso de Francisco Añón contén, no noso anómalo discurso literario, outras virtudes, unha de especial valor: o pertencer a ese tempo, anterior ós *Cantares* de Rosalía de Castro (1863), no que eran moi poucos os que poetizaban no noso idioma. Certamente, non é anecdótica a súa produción galega anterior a este ano, o que nos obriga a contalo entre os «precursores» importantes, entre os máis conscientes soldados do Pre-rexurdimento. De 1861 é esta actitude cara ó seu país:

Ai, esperta, adorada Galicia,
dese sono en que estás debuzada.

II

Debo recoñecer que somos moitos os que chegamos a Añón da man de Curros Enríquez, da man engaiolante. Nesa xenial batracomiomaquia que se titula *O Divino Sainete* (1888), Francisco Añón, o Virxilio desta Commedia, é figura tratada sempre con agarimo e veneración. Sen *O Divino Sainete* os achegamentos á vida e á obra de Añón serían menos ou de menor interese. Por se fose pouco, Curros Enríquez, en 1896, data do décimo oitavo cabodano, publicou unha fermosa e devota semblanza do noso poeta que está, sen dúbida, na raíz de non poucos entusiasmos. Por Curros, fundamentalmente, chegamos a Añón, pese ás pobres edicións póstumas dos seus versos. Creo que sen Curros Enríquez o Día das Letras Galegas de 1966 non sería adicado a este poeta de vida tan infortunada.

Cómpre sinalar que ese Día —o 17 de maio de 1966— non suscitou traballos eruditos importantes aínda que apareceron algunhas antoloxías dos seus poemas que algo teñen facilitado o acceso á súa obra. O que verdadeiramente cumpría (exhumar textos e precisar certos sucultos da súa biografía) non se fixo nesa data, ou fíxose de xeito cativo. Bastantes anos despois, a tese de doutoramento do profesor Fernando Bel Ortega vén subsanar algunhas destas importantes lagoas, o que ten que ser para todos nós un motivo claro de ledicia.

III

Porque as biografías de Añón estaban inzadas de imprecisións e de peripecias máis próximas á lenda que á historia. Agora, co libro do profesor Bel Ortega, algúns deses capítulos están contados desde a realidade dos documentos. Creo que aínda non é unha biografía completa, pero sería inxusto subestima-lo labor bibliográfico, hemerográfico e arquivístico do profesor Bel para subsanar lagoas, precisar algúns feitos e situar axeitadamente outros.

Son moi estimables os datos deste libro verbo da estancia de Añón en Portugal (1846-1849?), estancia que, desde agora, non haberá que confundir con exilio. Sen embargo, pese ás pescudas, verdadeiramente teimosas, o profesor Bel non atopou edición ningunha dese *Hino dos povos*, tantas veces atribuído a Añón. É certo, nembargantes, que Añón escribiu poemas en portugués.

Valiosas son as páxinas adicadas á súa presenza en Sevilla (1853-1854), anos nos que Añón exerce como profesor particular de francés e de italiano. Trátase dun capítulo rigosamente novo. Hai outras aportacións biográficas de valía.

IV

Na tese doutoral do profesor Bel amósase ó lector o corpus, hoxe por hoxe máis extenso, da obra poética de Añón: 153 composicións, das cales 14 son inéditas. Ademais do mérito cuantitativo, non pequeno, o corpus ofrecido por Bel contén outras aportacións, algunhas tan valiosas como a datación, en 1845, dunha composición tan importante como «Recordos da infancia».

En canto ós poemas galegos, que son trinta e nove nesta edición, ben merecían, creo eu, unha introducción sobre os rasgos lingüísticos e os criterios gráficos do escritor Añón. É útil, certamente, o cotexo que o profesor Bel fai das distintas versións dun poema, pero este traballo, tan árido, non sempre é esclarecedor por non ir precedido dun capítulo como o que aquí se sinala. Postos a suxerir, suxeriría un pouco máis de ambición ecdótica.

Convén sinalar que na erudita tese do profesor Bel a parte do león corresponde á biografía, tan meritosa, e son moi poucas as páxinas adicadas ó estudio estritamente literario da obra poética de Francisco Añón.

En calquera caso, a partir do estudio e da edición do profesor Bel Ortega estamos en condicións bastante precisas para facer unha lectura axeitada da obra literaria de Añón e para precisa-la súa presenza e a súa incidencia dentro do noso Prerrexurdimento.

